

Vejledning når studerende oplever psykosociale udfordringer i klinisk praksis

FSUS temadag for kliniske vejledere 5. marts 2026

Camilla Bernild

Klinisk senior specialist, Enhed for Uddannelse, Rigshospitalet

Forsker; Center for sundhedsfaglig Forskning (UCSF)

Lektor, Sektion for sundhed og samfund, Institut for mennesker og teknologi, Roskilde Universitet

Agenda

At præsentere et aktuelt udviklings- og forskningsprojekt der undersøger (CARE-CE)

- *Kliniske vejlederes erfaringer* med at vejlede studerende, hvor psykosociale problemstillinger vanskeliggør læringsforløbet
- *Kliniske vejlederes perspektiver* på kompetence (behov) i den forbindelse

>

At reflektere over dimensioner af kompetenceudvikling og hvad vejledning det kalder på

At reflektere over betydningen af *faglige ledelse* når vejledning er udfordret

Baggrund

- Rekrutterings- og tilknytningsudfordringer i sygeplejefaget?
- Nye generationer af unge? – nye studerende?
- Ændringer i sygeplejeuddannelse (reform) – hvad betyder det?
- Klinisk uddannelse særlig konfronterende – hvordan?
- Kliniske vejledere i krydspres – hvordan?

Formål

Inklusions
paradoks

Helt overordnet at understøtte et inkluderende læringsmiljø

Konkret:

Opnå indsigt i kliniske vejlederes erfaringer med at vejlede studerende med **psykosociale udfordringer*** samt perspektiver på kompetencer(behov)

Udvikle, pilotteste og evaluere en workshop med fokus på vejledning af studerende med psykosociale udfordringer

... Som efterfølgende kan integreres i eksisterende uddannelses tilbud som fx 1/6 diplom i vejledning eller regionale tilbud

***hvad mener vi her?**

Organisering

ERASMUS+: med partnere i Holland og Italien

Region Hovedstadens syv hospitaler og fem psykiatriske centre

- Center for sundhedsfaglig forskning (UCSF)
- Region Hovedstadens center for HR og uddannelse
- Rigshospitalets uddannelsesansvarlige

Metoder

Nationalt & komparativt mellem landene:

Fase 1: behovsanalyse vha. spørgeskemaundersøgelse blandt kliniske vejledere i de tre lande

Vi er her 😊

Fase 2: udvikling af et workshopformat (blue print)

Fase 3: pilottestning med 20 deltagere i hvert land

Fase 4: evaluering af workshop gennem

- Observation
- Undervisningsevaluering
- Follow-up fokusgruppeinterview 1-2 måneder efterfølgende

Fase 5: analyse > justering, formidling og integration

Deltagere

Variabel	Danmark	Italien	Holland
Antal deltagere	97	60	72
Kvinder (%)	96	77	85
Median alder (år)	37	32	32
Median erfaring S/KV	10/4	14/5	14/9

I Danmark og Holland har kliniske vejledere tilsvarende formaliseret uddannelse
I Italien er der ikke et formaliseret krav/tilbud

Repræsentation af kliniske vejledere fra forskellige medicinske specialer – kommune kun i Italien
Ingen fra psykiatri

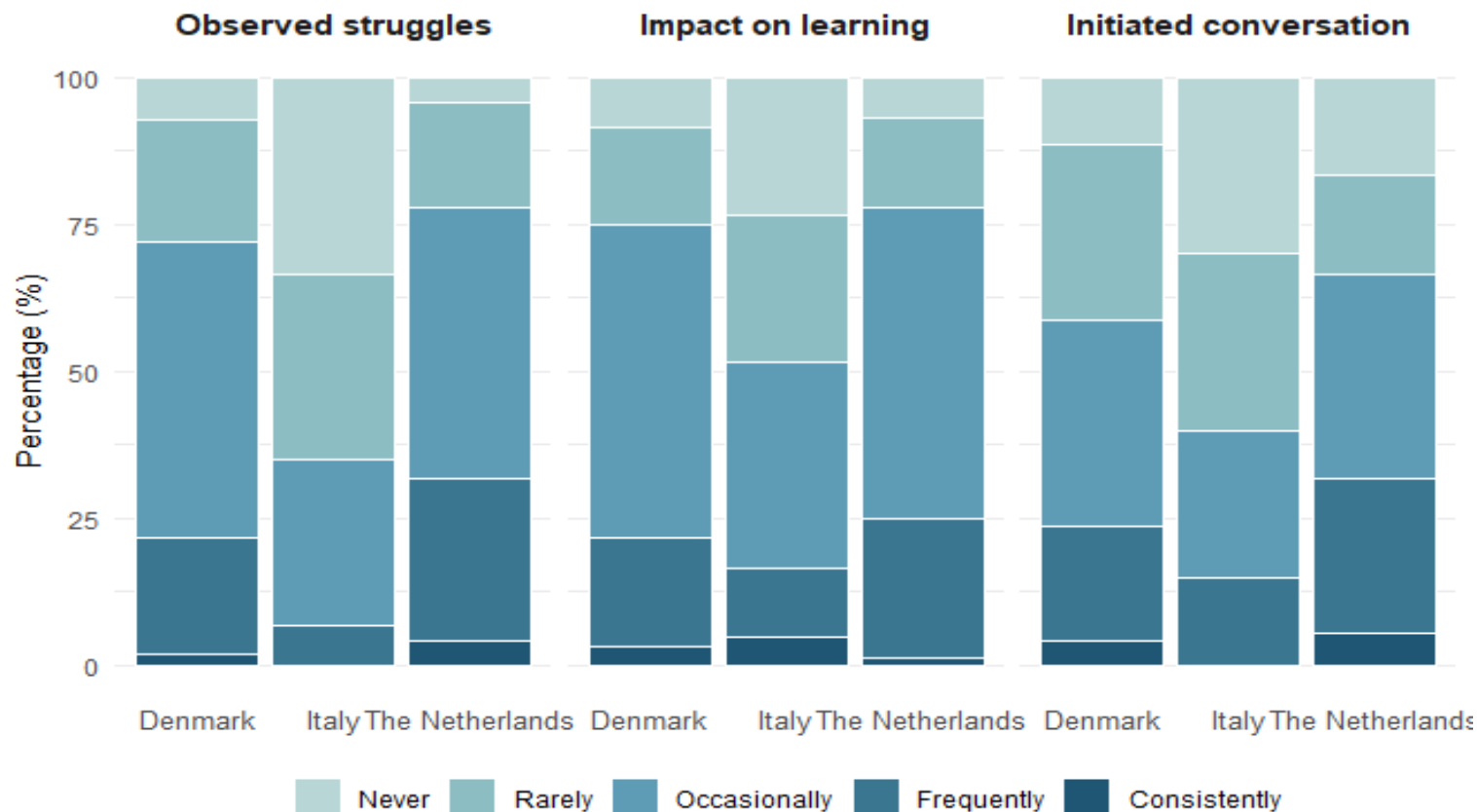
Omfang og vejlederinitieret samtaler

De fleste vejledere i alle tre lande oplever studerende har psykosociale, der udfordrer læringsforløb **af og til**

Holland har flest, der svarer **ofte/altid**

Italien har flest, der svarer **sjældent/aldrig**

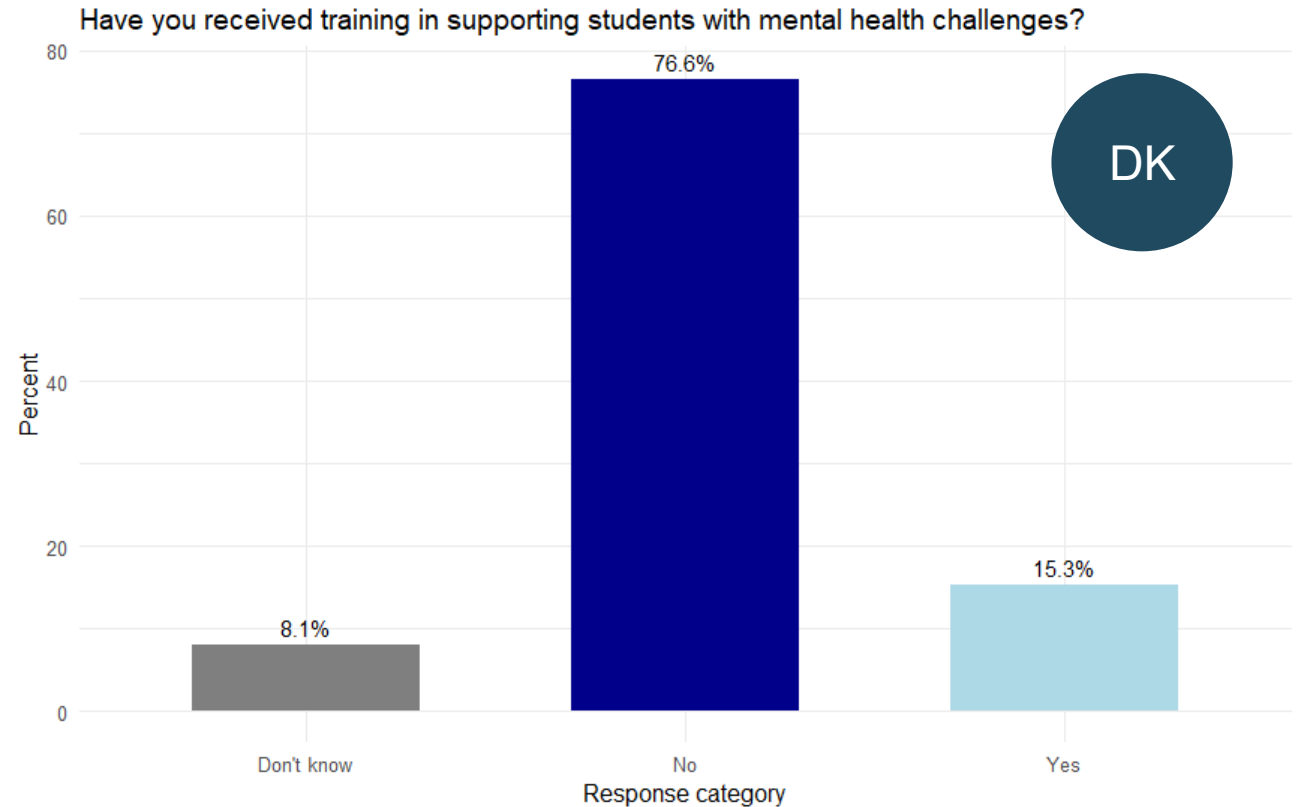
Danmark og Holland tager **oftere samtaler** med studerende end Italien

Modtaget specifik undervisning

Langt størstedelen har *ikke* modtaget undervisning der specifikt drejer sig om vejledning af studerende der med psykosociale udfordringer

Holland og Italien: 0%

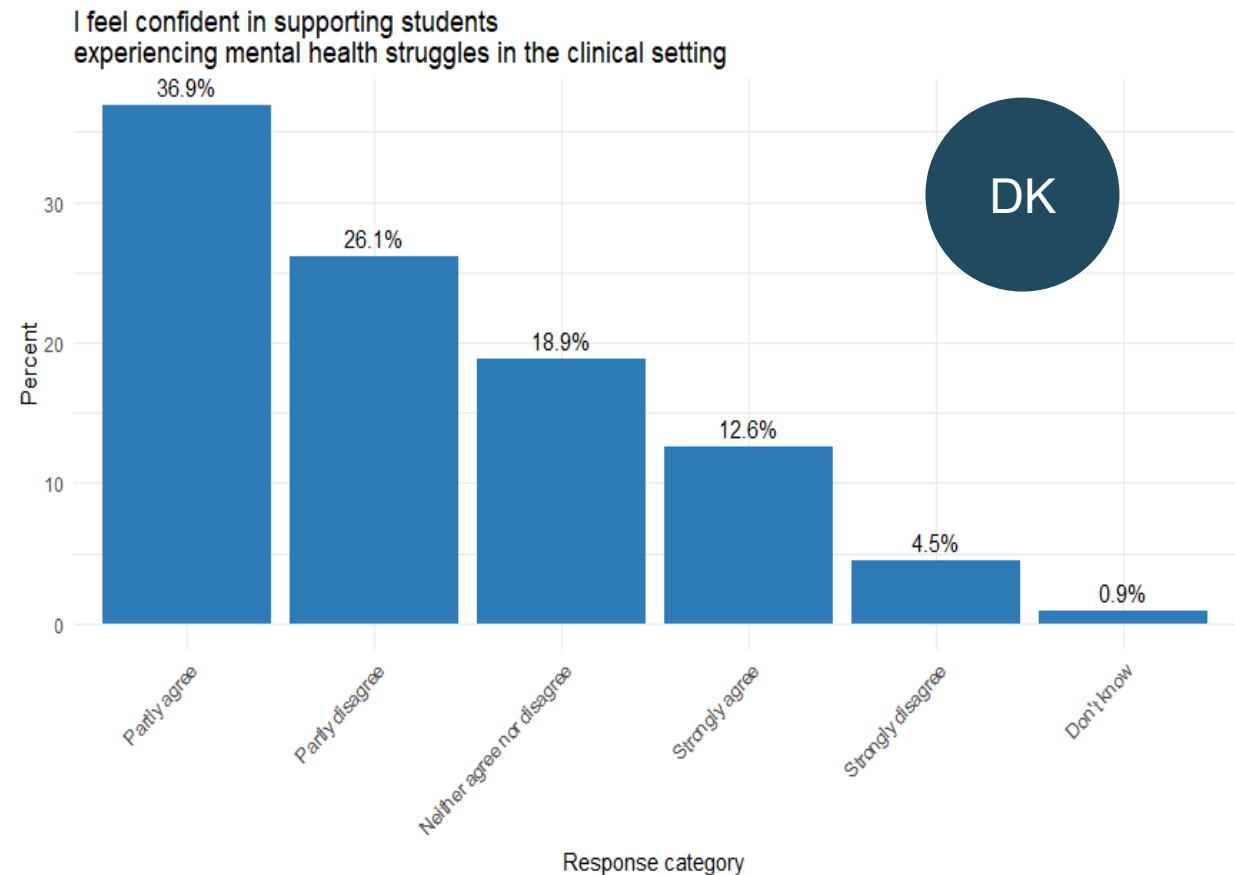

Kompetencer og handleevne

Vejledere føler sig i store træk rimelig kompetente til at vejlede og støtte studerende med psykosociale udfordringer

Holland ligner Danmark, Italien ligger lavere

MEN på tværs af landene angiver kun 24% at indlede samtaler med studerende om emnet (når der er udfordringer)

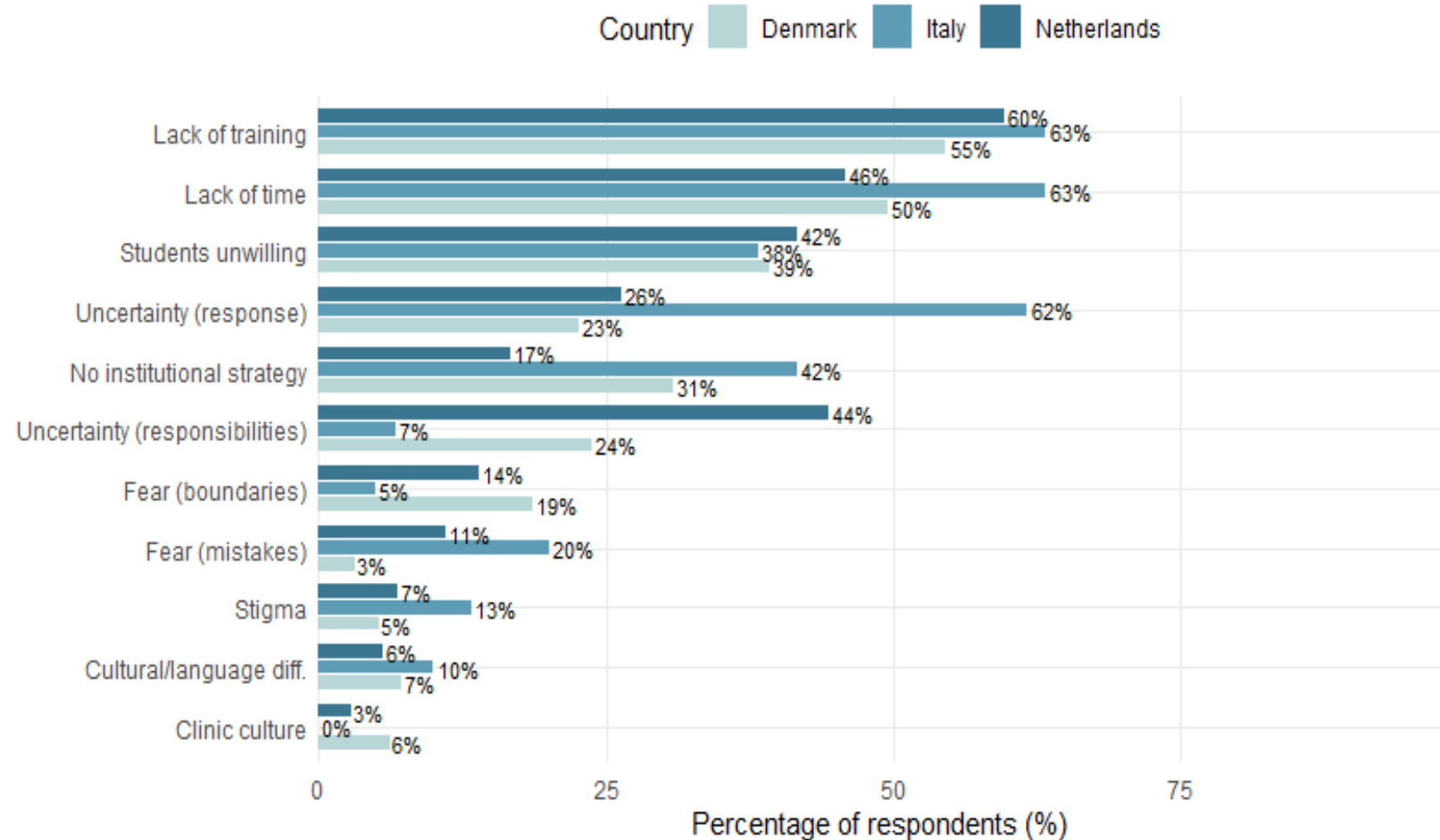

Udfordringer

Generelt: manglende uddannelse og tid, studerende der ikke åbner op og manglende institutionel støtte (organisatoriske strukturer/strategier)

Primary Challenges for Supervising Students with Mental Health Concerns

Denmark (n=97), Italy (n=60), Netherlands (n=72)

Afdelingsspecifik analyse

Medicinsk specialisering og patientgrundlag er *ikke* betydende for vejlederes oplevelse af:

- Hvor stor udfordringen opleves
- Om man oplever at have de rette kompetencer til at støtte studerende
- Om kollegaer er støttende
- Hvilke ønsker man har for kompetenceudvikling

Altså: den pædagogiske opgave er den samme på tværs af medicinske kontekster – OBS: opmærksomhed på kommunal og psykiatrisk kontekst

Sammenhænge og 'confidence'

Multivariat analyse:

Om forskelle i 'selvtillidsscore' (målt på en skala fra 1 til 5) kan forklares af forskelle i:

- Uddannelse
- Oplevet institutionel støtte*
- Antal år som vejleder
- Typer afdeling man er tilknyttet
- Kollegialt støtte

Pointer:

- Erfaring ikke stærkt betydende i sig selv
- Uddannelse + institutionel støtte = stærkest effekt
- Institutionel støtte → højere selvtillid
- Kollegial støtte er ikke stærkt betydende i sig selv (men er det formegentlig for arbejdsglæde i øvrigt)
- Afdelingstype ingen betydning

Institutionel støtte dækker fx over ledelse, tydelige strukturer for arbejdsgange og ansvarsfordeling

Kompetenceudvikling

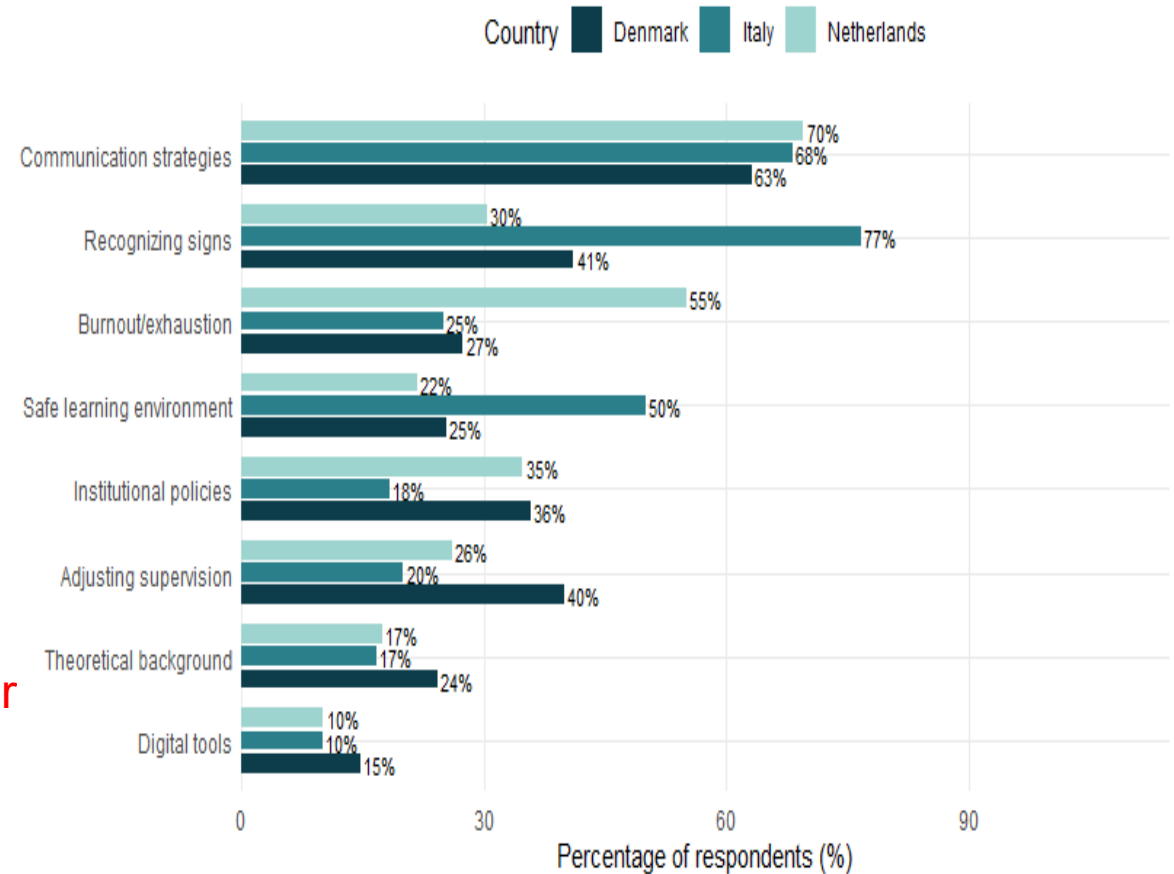
97% er interesseret i kompetenceudvikling med fokus på støtte til studerende med psykosociale udfordringer

Hvilke emner?

- Kommunikationsstrategier til at drøfte mental helbred med studerende
- At genkende tegn på udfordringer med det mentale helbred hos studerende
- **Tilpasning af klinisk vejledning til studerendes individuelle behov relateret til mental sundhed**
- **Institutionelle politikker og henvisningsmuligheder for støtte til studerende**

Top 3 Training Topics

Denmark (n=95), Italy (n=60), Netherlands (n=69)

Konkluderende på spørgeskemaundersøgelsen – i grove træk

Kliniske vejledere rapporterer:

- At studerende med psykosociale udfordringer er forholdsvist ‘sjældent’
- At KV har kompetencer til at støtte og vejlede studerende med psykosociale udfordringer – men ikke initierer samtaler
- Påvirkning af handleevne:
 - erfaring er ikke så betydende
 - institutionel støtte og uddannelse er afgørende
 - medicinsk speciale har ikke betydning
- At de i store træk ikke har modtaget undervisning specifikt om emnet
- At de er interesseret i kompetenceudvikling indenfor emnet
- At der er stærk interesse for kompetenceudvikling – I DK særligt med fokus på institutionel støtte og tilpasning af vejledning

Dialog 10 minutter

Først med hinanden:

- **Er der nogle af resultaterne der overrasker jer – er anderledes/modsat jeres egne erfaringer?**
- **Er der nogle af resultaterne der genkendelige for jer ift. dine egne erfaringer?**

Opsamling plenum

Udvikling af workshop

Teoretisk framework: Kompetencetilegnelse som tre gensidig afhængige domæner:

Professionel kvalificering

Handler om at give elever viden, færdigheder og kompetencer, så de kan *gøre noget*—altså blive i stand til at deltage i arbejde, uddannelse og samfund

Professionel socialisering

Handler om at føre elever ind i *fællesskaber, normer og traditioner*—at blive en del af eksisterende sociale, kulturelle og institutionelle sammenhænge

Professionel subjektivering

Handler om elevens mulighed for at blive et *selvstændigt og ansvarligt subjekt*, der kan tænke og handle på egne vegne—ikke blot følge systemet, men også kunne sige “nej” eller “jeg vil noget andet”

Biesta, G. (2020). Risking Ourselves in Education: Qualification, Socialization, and Subjectification Revisited. *Educational Theory*, 70(1), 89–104. <https://doi.org/10.1111/edth.12411>

Klinisk vejledning i de tre domæner

Kvalificering: fokus på at understøtte studerende i uddannelsesformalia (fx mål for læring, diverse opgaver og færdigheder af forskellig art (**fagpersonen**))

Socialisering: fokus på samarbejde, 'falde til' i afdelingens sprog, rytmer, arbejdsgange som studerende

Subjektivering: fokus på at støtte den enkelte studerende i deres personlige udvikling ind i faget (**fagpersonen**)

Kunne vi fokuserer mere eksplicit på socialisering og subjektivering som en del af professionel kompetencetilegnelse?

Udvikling af workshop

Vi er ikke så langt 😊

Indhold:

- Mental sundhed, neurodivergens, ungdom i kontekst, det særlige ved uddannelse på arbejdspladser
- Tilgang til studerende: ressource-syn, undgå 'forventningsfattigdom', bevar 'det dobbelte blik' (Naomi Katznelson) og kommunikation...
- *Faglig ledelse af den pædagogiske dimension*

Faglig ledelse ift. vejledning af studerende med psykosociale udfordringer

Aktiverer institutionel støtte, fx:

- Udvikle faglige strategier for inkluderende tilgange i 'uddannelsessporet', fx ifm. studiesamtaler
- Tydeliggøre kompleksiteten af kompetencetilegnelse (Biesta) for afdelingen (gælder jo også postgraduat)
- Lede opad fx oversygeplejerske: proaktiv opsøge/udvikle klar (og beskrevet) ansvarsfordeling og arbejdsgang ved udfordringer
- Kultur-arbejde: fremme viden om (fx afholde oplæg i afdelingen) om neurodivergens, inklusion osv. med fokus på at overkomme '**dem og os**', lave aftaler om måder at kommunikere omkring det på, så I ikke står alene

...

TAK for i dag